

Јован Дучић међу великанима у кливлендској башти

Биста песника и дипломате постављена је у Рокфелер парку у Кливленду у знак сећања на његове бесмртне стихове, али и на његову мисију у САД

На плацу број 32 у Рокфелер парку у Кливленду (Охајо) међу бистама 10 српских великана у Српској културној башти, у чијем се средишту налази бронзана икона Светог Саве, недавно је откривена биста још једног знаменитог Србина који је оставио значајан траг како у матици, тако и у животу српске дијаспоре – песника и дипломате Јована Дучића.

Први амбасадор у историји југословенске дипломатије, и међу првима у српском песништву и књижевности, Дучић је био дипломата и изасланик у девет држава света, а са последње дипломатске службе у Мадриду отишао је у САД након што је Немачка окупирала Југославију 1941. године. Ту је провео и последње године живота и био веома активан члан српске дијаспоре, радећи оно што је најбоље умео – пишући. Како нас подсећа Милош Раствојић, координатор за културу Српског народног савеза из Питсбурга, Јован Дучић настанио се у Гери у држави Индијани, где му је живео рођак Михајло Дучић.

Његова делатност у Америци везује се за рад у српско-америчким организацијама као што су Српска народна одбрана и Српски народни савез. Дао је велики допринос „Американском Србобрану“, најстаријим српским новинама које излазе у континуитету на америчком континенту од 1906. године. Др Александар Петров, бивши уредник „Американског Србобрана“ истакао је у књизи „Првих 100 година Српског народног савеза“ да је „Американски Србобран“ „место где је Јован Дучић извршио своју последњу мисију на овом континенту“. „Посветивши се у потпуности овој мисији, Дучић је писао политичке чланке и песме искључиво за 'Американски Србобран'. Његов допринос је био допринос песника и патриоте.“ Дучић је предвидео да ће комунизам и југословенство бити највећа опасност за опстанак српске државе. Он је истакао да немањика српска држава не може бити ствар ценкања на пијаци за утопијску идеју Југославије која је доживела слом у Другом светском рату. Сматрао да ће овај слом дати добру лекцију српском народу или ће постати знак коначног пораза – наводи Раствојић.

Велики песник и искусни дипломата преминуо је у Гери 7. априла 1943, а сахрањен је

Прота Драгослав са ћеркама на откривању бисте великог песника

на српском православном гробљу манастира Светог Саве у Либертивилу. Његова последња жеља, да почива у родном Требињу, испуњена је 2000. године, када су његови посмртни остаци пренети у завичај.

Срби у Америци постављањем бисте у зеленој живописне Српске културне баште одали су пошту чувеном сународнику, чувајући успомену на њега. Како објашњава Раствојић, домаћин ове манифестације је био Алекс Маџески, оснивач Српске културне баште и почасни конзул Републике Србије. Након освећења бисте, које су обавили прота Драгослав Косић и отац Нектарије Тешановић, Маџески је срдечно поздрављао присутне госте. Он је подсетио присутне да

је Српска културна башта основана 5. октобра 2008. године и указао на њен значај наводећи да су народ и земља Србије инспирисали ову културну башту.

Она је смештена у чувеном Рокфелер парку, у којем се на око 12 хектара простиру кливлендске културне баште. Њихов зачетак је у 1916. години, када је оснивана она посвећена Вилијаму Шекспиру. Данас је то Британска културна башта, а осим ње, још 33 земље света имају своје културне баште с бистама знаменитих личности из своје земље. На симболичан начин, оне представљају мир и разумевање међу народима и различите етничке групе чији су иселеници допринели развоју

Алекс Маџески поред бисте

Кливленда и САД у целини, објашњава Раствојић.

– Сваке године културне баште постају место окупљања за догађај „Један светски дан“, на којем различите етничке групе представљају своју културу уз мото: мир кроз узајамно разумевање – каже наш саговорник.

Он додаје да су у баштама бисте познатих песника, писаца, филозофа, композитора, уметника, научника и спортиста представљених земаља, као што су Шекспир, Данте, Јохан Себастијан Бах, Семјуел Бекет, Фредерик Шопен, Конфучије, Никола Коперник, Антоњин Дворжак, Јури Гагарин, Гете, Џејмс Џојс, Марк Твен, Томас Мор и многи други.

Србија и Хрватска придружиле су се Словеначкој башти, основаној 1932, и заједно су чиниле Југословенску башту из које су иступиле после распада заједничке државе деведесетих година прошлог века. Југословенска башта поново је била посвећена Словенији, а она српска основана је трудом и залагањем Маџеског, који и дан-данас брине о њеном одржавању. Осим бронзане иконе Светог Саве у центру Српске баште, краше је и мозаици из Хиландара, Пећке патријаршије и манастира Жиче. У њој су постављене бисте Николе Тесле, Михајла Пупина, Милеве Марић, краља Петра Првог, Петра Петровића Његоша, Стевана Стојановића Мокрањца, Вука Стефановића Караџића, Милутина Миланковића, Надежде Петровић, Десанке Максимовић, а недавно и Јована Дучића, српског песника, писца и дипломате.

Јелена Чалија

ПРЕДСТАВЉАМО УНИВЕРЗИТЕТСКУ ЛИТЕРАТУРУ

Море заједничког живота које смо изгубили

О историји и географији Јадрана пише Еђидио Иветић, помоћник ректора Универзитета у Падови за академске односе са универзитетима из земаља Источне Европе

Фото С. Гуцџијан

Хиљаду година Венеције, 850 година Светог римског царства, 816 година Краљевине Угарске и Хрватске, 542 године Хабзбурга, 443 године Османског царства, 400 година Републике Дубровник, 150 година уједињене Италије, 73 године Југославије стало је у књигу „Историја Јадрана. Море и његова цивилизација“, Еђидија Иветића, професора модерне европске историје на Универзитету у Падови, коју је објавила издавачка кућа „Архипелаг“. Иветић је помоћник ректора Универзитета у Падови за академске односе са универзитетима из земаља Источне Европе, при чему је посебно интензивна сарадња са универзитетима у Београду, Љубљани и Загребу, као и са другим институцијама које се баве историјским истраживањима у југоисточној Европи. Историчар и академик, у младости је радио као војни обвезник, као југословенски држављанин, на чувеном броду „Галеб“.

У овој књизи написао је обимну синтезу културне, друштвене, политичке и економске, војне и поморске историје Јадрана од 1000 године пре н. е. до данас. Сам аутор каже да

на Јадрану има много више историје него географије и исписује и одређује историју Јадрана, проводећи нас кроз све епохе и нације које су уз јадранску обалу живеле, сукобљавале се, прожимале... По Иветићу, Јадран је „море регион и историјски регион Медитерана и Европе“ и повесна спона Италије и југоисточне Европе.

Јадран је био позадина несвакидашњих повести, попут историје Венеције, историје Италије, историје Балкана. Те су сплетене супротности нагомилане у времену и простору, многе одреднице на различите цивилизације. Јадран је „течна равница“ (Бродел) затворено море, море пролаза, граница између Истока и Запада; море које спаја и раздваја у исто време; на Јадрану су се преплитали и преклапали многи догађаји политичке, културне, верске и националне природе.

Ова књига нам говори о историји Јадрана од античких времена до да-

нас: о историји народа који су се сучинили с њим, који су трговали и пловили од обале до обале, наметнули су своју власт, као Византија, па Венеција и Османлије; и с времена на време су живели скупа или се сукобљавали, попут Хабзбуршког царства и Италије, западног света и комунистичког света, држава насталих од бивше Југославије. Миленијумска историја путева и саобраћаја, ратова и суживота, осликава цивилизације настале на мору, захваљујући мору.

Летимичан поглед на две јадранске обале указује на различитости и занимљиву „језичку географију“: на западној обали говори се италијански, док су на источној присутни словеначки, италијански, хрватски, српски, албански и грчки језик.

У оквирима националних култура налази се верска и конфесионална географија, каже аутор. Католичанство преовлађује у Италији, Сло-

венији и Хрватској. Православље је присутно у далматинском и херцеговачком залеђу, у Црној Гори, а грчко-албанска у јужној Албанији. Ислама има у залеђу у Херцеговини и у албанским заједницама у Бару и Улцињу и у великом делу Албаније. „До 19. века биле су то земље које су евоцирале Оријент, али и извештан хомерски класицизам.“ У последњих сто година то море са узајамним односима обала и народа, море заједничког живота смо изгубили. Заборављен је и однос између унутрашњости и приморја.

При крају књиге аутор нас подсећа на процесе и промене, набрајајући велике културне догађаје са обале Јадрана попут „Дубравачких летњих игара“, Пулског фестивала, Фестивала у Опатији, који је смишљен по узору на Фестивал у Санрему, Фестивал забавне музике у Сплиту, „Јадранске сусрете“, „Медитеранске игре“... али и

Пешице од делте Поа до Далмације

Пре 12.000 година први људи су могли да иду пешице од делте Поа до Далмације. Ниво мора је био сто метара нижи него данас, а континент се пружао до Анконе.

на велики телевизијски успех серије „Наше мало мисто“, омиљене у целој Југославији. Главни јунак је доктор Луиђи, страствени поштовалац Дантеа, особенак који говори чакавицом и украшава свој говор венецијанизмима. Шаљиве догодовштине малог далматинског места сликовито и духовито су дочаравале остатке млетачке културе у ком се приморској живаљ прилагођава југословенској револуцији, комунизму и потрошачком менталитету.

Двадесети век обележили су дуготрајни сукоби и коначно мир између Југославије, Албаније и Италије. Данас је Јадран регион све више интегрисан у Европску унију, који доживљава нову еру сарадње након драматичног колапса Југославије. Јадран доживљава велику штету коју му наноси непромишљена експлоатација усредсређена на добит и профит од туризма и грађевинских подухвата и један други свет, онај који се труди да утврди меру загађености морске воде и угроженост животињског света, као и људи који насељавају те обале.

Бојана Ђебић